

Pro:
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65
Praha 10
100 10

Věc: Stanovisko akademických pracovníků v chovatelství a příbuzných oborech k návrhům změn zákona 100/2004 Sb. a kritika důvodové zprávy.

My, níže podepsaní vyučující chovatelských předmětů základy chovu exotických živočichů, chovy bezobratlých živočichů, akvaristika, teraristika, chovy savců, atd., jakož i další kolegové z prostředí vysokého školství se vztahem k biologii a ochraně přírody zaujímáme níže popsané stanovisko k návrhu změn zákona a stručně tímto připomínkujeme návrh změn zákona následujícím způsobem:

§ 24a bod (1) „Seznam druhů živočichů a rostlin, jejichž živé jedince je na území České republiky zakázáno držet, může stanovit vláda nařízením“

Nesouhlasíme se zněním tohoto bodu, protože v dané věci vkládá do rukou vlády příliš širokou pravomoc. Z bodu nevyplývá jasně, jakých druhů se zákaz týká, ani to, že tak vláda učiní v případě implementace předpisů Evropského společenství, ani to, že jde o nepovinný postup. V případě prováděcích pravidel a nařízení Rady (ES) č. 338/97 je „na úvaze členských států, zda je budou uplatňovat“. Není proto nutné, ani pro členské státy povinné měnit zákon.

§ 24a bod (3) „Výjimku ze zákazu držet živé exempláře druhů živočichů a rostlin stanovené nařízením vlády podle odstavce 1 může povolit ministerstvo, zejména pokud jde o držení exemplářů v botanických zahradách, ve vědeckých a výzkumných institucích a v chovech v zájmu ochrany přírody“

Nesouhlasíme se zněním tohoto bodu, vzhledem k tomu, že umožňuje různý výklad. Podle nás hrozí reálné nebezpečí, že slůvko „zejména“ bude úředníky striktně vykládáno jako „výhradně“. Zároveň absentuje odkaz na výkladovou definici, co je ve smyslu tohoto bodu „chov v zájmu ochrany přírody“. Tato definice nesmí být vztažena pouze na chovy organizované právníky osobami nebo iniciované ministerstvem, AOPK, ČIŽP, licencovanou zoologickou zahradou nebo záchranným centrem, apod. Domníváme se, a to velmi důvodně, že „chovem v zájmu ochrany přírody“ je jakýkoliv legální chov ohroženého druhu směřující k jeho rozmnožování, a tím udržování genofondu populace v zajetí, ať již jsou zvířata z tohoto chovu prodávána či nikoliv. Z tohoto hlediska navrhuje jako „chov v zájmu ochrany přírody“ definovat i „všechny chovy soukromých osob, které legálně chovají nebo si legálně pořizují nejméně dva jedince ohroženého druhu různého pohlaví, zejména ty, které jsou zřízeny přímo za účelem rozmnožení ohroženého druhu, nebo ty, kde je tato perspektiva zřejmá“.

§ 24a bod (4) „Exempláře držené ke dni nabytí účinnosti nařízení vlády vydaného podle odstavce 1 a jejich potomstvo může jejich vlastník držet i nadále, nesmí je však přenechat jiným osobám, s výjimkou přenechání do chovu, pro který platí ustanovení odstavce 2 nebo pro který byla udělena výjimka ze zákazu chovu podle odstavce 3,

anebo do obdobného chovného nebo pěstebního zařízení v cizině. Tím není dotčen zákaz obchodování s exempláři“

Nesouhlasíme se zněním tohoto bodu, neboť se jedná o likvidační bod pro všechny soukromé chovatele, kteří úspěšně množí svá zvířata v čistých chovatelských liniích s možností návratu do přírody nebo s možností budoucího využití genofondu, a přitom jejich chovy nesplňují uvedená kritéria a nejsou „chovem v zájmu ochrany přírody“. I tyto chovy jednoznačně přispívají k uchování genofondu ohrožených druhů v zajetí pro případ vyhynutí v přírodě, jsou zcela nezbytné pro další rozvoj chovatelských technologií všech ohrožených exotických živočichů, představují nedoceněný zdroj materiálu pro vědecký výzkum a zároveň přispívají k nasycení trhu se zvířaty, což vede k ochabnutí zájmu o jejich odběr z volné přírody. Nebyla dosud nikdy provedena reálná analýza počtu takových chovů v ČR, domníváme se však, že udržovaný genofond zvířat (alespoň těch menších) v takových chovech držených, několikanásobně převyšuje možnosti všech podmínky splňujících chovů vymezených zákonem. Ztráta tohoto genofondu je trestuhodná a jde proti duchu zájmu ochrany přírody a záchraně ohrožených zvířat vůbec. Přitom aplikace daného bodu ke ztrátě genetické variability logicky povede, protože úspěšní chovatelé, kteří financují své chovy odprodejem odchovaných zvířat nebo dokonce tato zvířata pro obchod přímo produkují a chov je pro ně zdrojem obživy, budou nuceni chov opustit nebo omezit (kdo by živil větší množství zvířat pro svoji radost bez možnosti alespoň částečného krytí nákladů na chov prodejem mláďat?). Domníváme se, že ztráta genofondu ohrožených druhů rušením chovů a zastavením rozmnožování je v přímém rozporu s platnými zákony ČR, zejména se zákonem 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Varianta omezování odchovů, kdy chovatelé, kteří se rozhodnou „exempláře držené ke dni nabytí účinnosti nařízení vlády vydaného podle odstavce 1 a jejich potomstvo držet i nadále“, byť s omezením odchovů, aby vše uživil, povede k tomu, že se dostanou do rozporu s dalšími zákony, a to zejména 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, vzhledem k tomu, že rozmnožování je přirozeným projevem zvířat, ve kterém bychom jim neměli bránit ani v chovu. Navíc izolace zvířat, aby jim bylo zabráněno v páření a rozdělování chovných skupin nutně povede ke stresu a utrpení zvířat, atd. Daný odstavec též znemožňuje veškeré přenechání zvířat mimo povolené výjimky uvedené v odstavcích 2 a 3, a to i ve smyslu daru (příkladně z rodičů na děti) nebo dědictví (odkázání zvířete), což je v případě některých dlouhověkých zvířat reálná situace, která může nastat.

§ 30 bod (2) odstavec c „zajišťovat v odůvodněných případech doklady; jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit a ponechat jí kopie převzatých dokladů nebo jí tyto kopie neprodleně zaslat,“

Domníváme se, že pravomoc inspekce k převzetí dokladů na základě písemného potvrzení a povinnosti neprodleného zaslání kopií převzatých dokladů dává ČIŽP zbytečnou libovůli. ČIŽP by měla mít v zákoně jasně stanoveno, že kopie převzatých dokladů musí chovateli zaslat nejpozději následující pracovní den po převzetí, zároveň by měla být více zdůrazněna právní odpovědnost ČIŽP za manipulaci s převzatými doklady (možnost pozměnění, ztráty, jiných škod vyplývajících osobám jimž byly zajištěny, atd.).

§ 30 bod (2) odstavec 4 „Osoba, která nakládá s exemplářem, jiným jedincem, výrobkem z tuleně nebo regulovanou kožešinou, je v odůvodněných případech povinna též umožnit inspekci vykonávající kontrolu zjištění jejich identifikačního označení k určení totožnosti exempláře a další úkony potřebné k určení jejich totožnosti...“

Nesouhlasíme s vypuštěním formulace „v odůvodněných případech“, vzhledem k teoretické situaci, kdy popsany úkon ČIŽP vyžaduje kontrolu chovatelského zařízení situovaného v soukromém bytě a „osobou, která nakládá s exemplářem“ při nepřítomnosti vlastníka je člen rodiny chovatele, ošetřovatel

nebo majitel či nájemce bytu. Vzhledem k tomu, že jde o vstup ČIŽP do soukromého vlastnictví a zásah do práv jiných osob než vlastníka exempláře ohroženého druhu, přičemž je možný vznik škody, měl by takový případ být odůvodněn (např. doložitelným závažným podezřením nebo oznámením třetí osoby, atd.) a schválen nadřízeným orgánem inspektora. Písemné odůvodnění postupu by mělo být doručeno vlastníkovi exempláře. (Analogie prohlídky bytu policií, která vyžaduje soudní souhlas.)

§ 34 bod (4) ohledně zabavení je nelogicky vsunut do § ohledně zadržení, měl by být součástí následujícího **§ 34a**

§ 34 bod (4) a § 34a řeší mimo jiné postup a výši hrazení nákladů na správní řízení a péči o zvířata zadržena a zabavená ze strany osoby, již byly zabaveny a zadrženy, pokud bylo porušeno právo, jakož i v případě, že právo porušeno nebylo a zvířata byla později navrácena. Žádné ustanovení však neřeší ostatní ztráty a náklady osoby způsobené případným nesprávným postupem nebo omylem ČIŽP (např. chybná determinace, záměna vzorků, zaviněný úhyn zvířete po dobu zadržení, úhyn v důsledku označování nevhodnou individuální identifikací, apod.). Domníváme se, že zákon by měl krom pravomocí, postupů ČIŽP a ukládaných sankcí, stručně definovat i odpovědnost ČIŽP k úhradě škod s výkonem pravomocí spojených.

Závažné námítky máme vůči Důvodové zprávě.

1. Domníváme se, že zcela nepravdivé je tvrzení na str. 7, že „Novela zákona má pozitivní dopady na životní prostředí díky zabránění nelegálnímu obchodu“. Obáváme se, že efekt bude zcela opačný, a to z výše popsaných důvodů ztráty unikátního genofondu a zkušeností špičkových chovatelů. Navíc neodhadnutelná skupina, již tak administrativou zatížených chovatelů pravděpodobně přejde do ilegality, což zvýší zatížení ČIŽP a administrativní náklady s tím spojené.
2. Sociální dopady lze očekávat značné, a to a) z hlediska pravděpodobné ztráty zdroje obživy pro několik chovatelských firem (zaměstnanost), b) pro další snížení obratu firem překupujících zvířata (pokles zisku, snížení daňových odvodů), c) ztráta vztahu nastupující generace k chovatelství zvířat vůbec (kdo z rodičů školáků podstoupí úřední martyrium, aby mohl držet v chovu želvu?), d) a to je bod velice významný dojde k posílení nechuti spolupracovat se státními orgány ze strany chovatelské veřejnosti. Tato „blbá nálada“ již v chovatelských kruzích převažuje, předpisy jsou považovány za složité a neprůhledné, umožňující zlovůli úřednické byrokracie. Chovatelé se domnívají, že cílem je šikana a ve skutečnosti vůbec nejde o snahu chránit zvířata...
3. Zaráží nás a považujeme to za vysoce neprofesionální, nízký počet konzultovaných subjektů. Zcela chybí ty jichž se to týká nejvíce, a to jakékoliv akademické pracoviště zabývající se chovem exotických zvířat, zástupci klubů a chovatelských sdružení (Primatologická společnost, Klub chovatelů želv), ÚKOZ, atd.
4. Ve zvláštní části naprosto nesouhlasíme s vyjádřením k čl. I bodu 25 na straně 11: a) podle nás důvodem k vydání zákazu chovu rozhodně nemůže být to, že exempláře nelze individuálně označit ani snadno identifikovat způsobem předepsaným předpisy ES pro obchod s nimi (to je na stejné úrovni jako zakázat celému národu vypouštění kanalizace, protože nejde identifikovat, kdo občas vylévá do kanálu cyankáli) – tento bod by teoreticky mohl postihnout např. chovatele suchozemských želv, které nelze čipovat, b) rovněž důvodem k zákazu nemůže být ani to, že by měly být zakázány druhy problematické vzhledem k míře nelegálního obchodu s nimi v České republice a možnostem orgánů veřejné správy účelně čelit tomuto nelegálnímu obchodu (jinými slovy jde o snahu neschopnost státu zajistit dodržení zákona kontrolou nahradit absolutním zákazem), zde chybí definice „problematického“ druhu – chybí analýza, kolik kterých druhů CITES zvířat je obchodováno legálně ve srovnání s tím, kolik jich zachytí inspekce na nelegálním trhu. Zákaz by logicky postihl nejobchodovanější

zvířata, protože lze předpokládat, že poměru legálně prodaných odpovídá sice se neustále zmenšující, ale existující poměr ilegálů, zde máme opět pocit, že jde o snahu najít bič na želvaře.

Ohledně příkladů navrhovaných zákazů (str. 11 a 12).

- Domníváme se, že zákaz chovu všech primátů soukromými osobami je kontraproduktivní zachování druhů. Již nyní je držení jakéhokoliv primáta vázáno na velmi striktní podmínky, jak registrace, tak chovatelských zařízení, která musí splňovat minimální standard ÚKOZ a jsou kontrolována veterinární správou. Má-li soukromník prostředky na chovatelský materiál (zvířata), zcela jistě je má i na splnění všech stanovených podmínek. Jsou-li podmínky splněny, je vysoká pravděpodobnost rozmnožování zvířat v zajetí a v podstatě každý takový chov splňuje účel zachování druhů a uchování genofondu ohrožených zvířat. Minimálně u malých opiček hrají soukromí chovatelé významnou roli při jejich záchraně. Nicméně chov primátů je nákladnou záležitostí a nebude-li stávajícím držitelům chovného materiálu legálně umožněno občas odchované jedince komerčně prodat, nebudou mít prostředky na udržení kontinuity a dříve či později i perspektivní a úspěšné chovy zaniknou.

- Zákaz chovu tygrů a ohrožených kočkovitých šelem soukromníky doporučujeme vztáhnout pouze na další rozmnožování mezipoddruhových kříženců a hybridů. Výše popsaná situace se na šelmy vztahuje úplně stejně jako na primáty.

- Velice nás mrzí poznámky o „velkokapacitních chovech (či překupnických firmách) především suchozemských želv“. V případě této problematiky jde většinou o chovatele, kteří reagovali na nastalou situaci v uplynulých letech (zprísnění podmínek ochrany suchozemských želv a zákaz jejich dovozu) a legálně shromáždili chovný materiál a vyplnili mezeru na trhu, kde po nich byla poptávka. Více úspěšných firem nyní produkuje mláďata F2 a vyšších generací k prodeji a státní orgány, které mají vydávat doklady a kontrolovat, pociťují „značné nároky v této souvislosti (finanční, časové i personální)“. Dokonce je v důvodové zprávě konstatováno, že „ze státních peněz je tudíž financováno umožnění podnikání s ohroženými druhy ve velkém“. Dlužno poznamenat, že to nebyli chovatelé, kdo složitou evidenci vymyslel, zavedl a musí nyní kontrolovat její dodržování. Jednoznačně lživé je tvrzení důvodové zprávy: „Argument, že odchovem se eliminuje poptávka po exemplářích z přírody, není např. u želv pravdivý..., ... mezi odchovy se snadno zamíchávají zvířata z přírody a navíc se neustálým přísunem malých želvích mláďat, která jdou do rukou nezkušených chovatelů jako domácí mazlíčci (a brzy díky jejich neodborné péči hynou), spíše poptávka zvětšuje než snižuje.“ Analýza porovnávající množství legálně prodaných želv vůči zadrženým neregistrovaným nebyla dosud učiněna. Předpokládáme, že těch nelegálních bude mizivé procento. Každý chovatel či přírodovědec již dnes ví, že pašovat malé želvičky z přírody se absolutně nevyplácí vzhledem k rizikům s tím spojeným a k vysoké mortalitě. Naopak povědomí chovatelů o nárocích želv výrazně vzrůstá díky osvětě (a také díky ceně za ně) a díky tomu i výrazně klesá úmrtnost odchovanců v zajetí (logicky: když ta želva co dětem koupíme tolik stojí, musíme se o ni i starat, aby vydržela). Přibývá tak odchovů, které stát nestihá evidovat. Argumentace, že úředníci nestíhají a želvy se pašují je zcestná. Jako chovatelé a univerzitní pedagogové chov suchozemských želv v ČR naopak vyzdvihujeme jako příklad chovu, kde by již brzy bylo možno upustit od nejpřísnější ochrany, protože produkce mláďat pro obchod je dostatečná. Pokud má stát obavy z mortality prodávaných malých želviček, může reagovat např. stanovením věkové hranice prodejnosti odchovů, rozhodně by bylo chybou paušálně zakázat soukromníkům želví produkci.

Jsme si vědomi toho, že legislativa národní bude po našem vstupu vždy sledovat legislativu ES. Není zde zbylí, pokud chceme být v unii, musíme dodržovat pravidla. Rádi

bychom však, kdybychom nebyli papežštější než papež a nezaplevelili si zákon řadou nesmyslů, které nám všem – úřadům, chovatelům i prodejčům budou komplikovat práci.

V Praze, dne 29. ledna 2008 podepsáni:

Mgr. Vladimír Vrabec, vyučující předmětů akvaristika, teraristika, základy chovu exotických živočichů, chovy bezobratlých živočichů a zoologie

Doc. Ing. Zdeněk Ledvinka, CSc., vyučující předmětů chov okrasného ptactva, chov kožešinových zvířat

Ing. Miloslav Petrtýl, vyučující předmětů rybářství, rybníkářství, ichtyologie, akvakultura, zoologie

Ing. Lukáš Kalous, Ph.D., vyučující předmětů rybářství, rybníkářství, ichtyologie, akvakultura, zoologie

Ing. Jan Fechtner, vyučující předmětů zoologie, hydrobiologie

Ing. Jaroslav Vadlejch, vyučující předmětů parazitologie a zoologie

Ing. Štěpán Kubík, Ph.D., vyučující předmětů zoologie, aplikované ekologie, biomonitoring prostředí

Ing. Renata Masopustová, vyučující předmětů chov exotických savců

Ing. Ivana Gardiánová, Ph.D., vyučující předmětu chov zvířat, chovy savců

Ing. Andrej Funk, vyučující předmětu teraristika, základy chovu exotických zvířat